Pouhých šest týdnů budou v Národním muzeu a Národní knihovně vystaveny vzácné Velké knihy hudby

24.5.2023 - | Národní muzeum

V Historické budově Národního muzea a v Národní knihovně ČR se ve středu 24. května otevírá výstava nazvaná Velké knihy hudby. Společně realizovaný projekt představí nejkrásnější a nejvzácnější hudební rukopisy předbělohorských literátských bratrstev ze sbírek obou institucí. Kvůli své nevyčíslitelné hodnotě jsou vystavovány jen výjimečně a na krátký čas, a výstava tudíž nabízí unikátní příležitost si je prohlédnout.

Šestitýdenní výstava končící 2. července bude probíhat paralelně v obou institucích. Část prezentovaná v Národním muzeu je věnována kodexům literátů v Čechách s výjimkou Prahy, část vystavená v Národní knihovně se naopak zaměřuje výlučně na rukopisy pražských sborů. Celkem představuje 16 rukopisů a rukopisných zlomků z 15.–17. století, které na první pohled zaujmou jak úctyhodnou velikostí, tak výzdobou, která nezřídka reprezentuje vrchol dobové knižní malby. Knihy jsou zároveň důležitým svědectvím o hudebním životě na literátských, a to zejména českých kůrech.

„Jsou vzácné poklady, které nemají podobu mincí nebo drahých kamenů. A mohou to být třeba tyto staré a unikátní rukopisy. Národní knihovna a naše Knihovna Národního muzea je mají uloženy ve speciálních depozitářích, v nichž je zvláštní bezpečnostní a klimatický režim. Materiál je citlivý, a tak se mohou vystavovat jen krátce. Jinak by se zničil pergamen, papír, malba. Pro návštěvníky je to exkluzivní příležitost něco takového vidět v originální podobě. S generálním ředitelem Národní knihovny Tomášem Foltýnem jsme se proto domluvili, že spojíme tyto naše klenoty jedním tematickým obsahem a nabídneme veřejnosti k prohlédnutí souběžně v obou našich sídlech,“ říká generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš.

V průměru půl metru vysoké a v případě použití pergamenu i přes 20 kg vážící rukopisy sloužily zpěvákům zmíněných bratrstev k provozování hudby v kostelích, a právě pro účely skupinového zpěvu nabývaly takových rozměrů. Svým uživatelům a objednavatelům pak dávaly příležitost nejen k vyjádření jejich náboženského cítění, ale také k patřičné sebeprezentaci. Na finančně a časově náročné písařské práci, výzdobě a svázání knih se podílely vyhlášené dílny, financované jak přímo bratrstvy, tak městskými obcemi, cechy či konkrétními donátory.

Generální ředitel Národní knihovny České republiky Tomáš Foltýn k tomu dodává: *„Graduály literátských bratrstev jsou jedinečným dokladem úrovně předbělohorské kultury a rovněž i důkazem pestrosti tehdejšího náboženského života. Vznikaly v obou prostředích – jak protestantském, tak katolickém. Během výstavy si tak návštěvníci budou moci prohlédnout jak graduál vzniklý činností literátského bratrstva u Betlémské kaple obsahující mimo jiné výjev upálení Mistra Jana Husa, tak i jeho protiklad pocházející z majetku katolického literátského bratrstva při kapli svatého Václava na Pražském hradě. Kombinace výtvarného pojetí výzdoby graduálů a hudebního obsahu poukazuje na jejich praktické využití nejen při církevních zpěvech, ale i při sebeprezentaci jejich vlastníků.“* Tomáš Foltýn rovněž ocenil skvělý přístup Národního muzea k možnosti vzájemné spolupráce: *„Výstava Velké knihy hudby dokazuje, že významné organizace národního charakteru umí nalézat zajímavá témata, která je možné prezentovat napříč unikátními institucionálními sbírkami. S generálním ředitelem Národního muzea Michalem Lukešem se budeme i nadále zabývat myšlenkami na další společné projekty.“*

Návštěvníci si budou moci prohlédnout výběr z kodexů dochovaných ve dvou největších rukopisných sbírkách v ČR. Z těch nejstarších se například jedná o monumentální Plzeňský graduál Martina Stupníka – knihu o výšce 68 cm a váze téměř 32 kg, vynikající práci dílny Valentina Noha z Jindřichova Hradce. Hned několik rukopisů pak dokumentuje tvorbu Jana Táborského z Klokotské Hory, majitele nejvýznamnější pražské písařské dílny 16. století, a s ním spolupracujících iluminátorů, jako byli Fabián Puléř, Matyáš Hutský z Křivoklátu a Matouš Ornys z Lindperka. Z jejich díla lze zvlášť vyzdvihnout bohatě zdobený Staroměstský, Křižovnický, Českobrodský a Lomnický graduál, přičemž poslední vznikl v další významné pražské písařské dílně Jana Kantora zvaného Starý.

„Úzkou spolupráci obou národních institucí velice vítám. Jsem přesvědčen, že intenzivní partnerství příspěvkových organizací Ministerstva kultury je při prezentaci našeho národního kulturního dědictví nezaměnitelné a nezastupitelné. Sdílení fondů, odborných profesí i společné prezentace je nutné rozvíjet. A nová výstava Národní knihovny a Národního muzea je toho vzorovou ukázkou,“ dodává ke společnému projektu ministr kultury Martin Baxa.

https://www.nm.cz/media/tiskove-zpravy/pouhych-sest-tydnu-budou-v-narodnim-muzeu-a-narodni-knihovne-vystaveny-vzacne-velke-knihy-hudby